

HF-114

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

March / April - 2015

Sanskrit : Paper - CC-607

(१) सांख्यकारिका: (१-४३)

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ गभे ते त्रश कारिकाओ सभज्ञवो :

१४

- (१) दृष्टवदानुश्राविकः स ह्यविशुद्धिक्षयातिशययुक्तः ।
तद्विपरीतः श्रेयान् व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात् ॥
- (२) दष्टमनुमानमाप्तवचनं च सर्वप्रमाणसिद्धत्वात् ।
त्रिविधं प्रमाणमिष्टं प्रमेयसिद्धिः प्रमाणाद्धि ॥
- (३) सङ्घातपरार्थत्वात् त्रिगुणादि विपर्ययादधिष्ठानात् ।
पुरुषोऽस्ति भोक्तृभावात् कैवल्यार्थं प्रवृत्तेश्च ॥
- (४) उभयात्मकत्र मनः संकल्पकमिन्द्रियं च साधर्म्यात् ।
गुणपरिमाणविशेषा नानात्वं बाह्यभेदाश्च ॥
- (५) एते प्रदीपकल्पाः परस्परविलक्षणा गुण विशेषाः ।
कृत्स्नं पुरुषस्यार्थं प्रकाशय बुधौ प्रयच्छन्ति ॥
- (६) पुरुषार्थहेतुकमिदं निमित्तनैमित्तिक प्रसङ्गेन ।
प्रकृतेर्विभुत्वयोगात् नटवद् ध्यवतिष्ठत्तं लिङ्गम् ॥

२ सांख्यदर्शननो उद्भव अने विकास यथो.

१४

अथवा

२ सांख्यदर्शननो तत्त्वविचार यथो.

१४

૩ સાંખ્યકારિકામાં પુરુષવિષયક થયેલ વિવિધ ઉલ્લેખો જણાવી પુરુષના અસ્તિત્વની દલીલો સ્પષ્ટ કરો. ૧૪

અથવા

૩ સાંખ્યકારિકામાં વર્ણવેલ ગુણત્રયની ચર્ચા કરો. ૧૪

૪ ગમે તે બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૪

(૧) દુઃખત્રયઃ ।

(૨) ત્રિવિધપ્રમાણમ્ ।

(૩) સત્કાર્યવાદઃ ।

(૪) પ્રત્યક્ષ ન થવાના કારણો.

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં લખો : ૧૪

(૧) વિજ્ઞાનભિક્ષુએ સાંખ્ય શબ્દનો શો અર્થ આપ્યો છે ?

(૨) સાંખ્યદર્શનના આચાર્યોના નામ જણાવો.

(૩) સાંખ્યદર્શનના પચીસ તત્ત્વો જણાવો.

(૪) સાંખ્યદર્શનના સૌથી મહત્વના ગ્રંથનું નામ લખો.

(૫) સાંખ્યકારિકાના રચયિતા કોણ છે અને તેમાં કેટલી કારિકા મળે છે ?

(૬) દુઃખના નાશ માટેના વૈદિક ઉપાયો કેવા ગણાવ્યા છે ?

(૭) પ્રમાણનો અર્થ જણાવો.

(૮) અવ્યક્ત કોને કહેવાય છે ?

(૯) સન્ધિના કયા કયા પ્રકાર જોવા મળે છે ?

(૧૦) નીચેના શબ્દોની સંધિ છોડો :

પિતૃણમ્, નયનમ્, પ્રતિષ્ઠા

(૧૧) સમાસ ઓળખાવો :

લમ્બકર્ણઃ, ચન્દ્રમૌલિ

(૧૨) દ્વિગુ સમાસના બે ઉદાહરણો લખો.